

Revolta o revolució?

Coca és autor d'una vintena de novel·les, dramaturg, gestor cultural, director teatral i doctor en arts escèniques
JOSEP LOSADA

EL TEATRE DE JOSEP PALAU I FABRE
Jordi Coca

Editorial: Galàxia Gutenberg
Barcelona, 2013
Pàgines: 462
Preu: 25 euros

Recorda Jordi Coca que, amb un exemplar de la seva última novel·la a sota el braç, un dia va anar a veure Josep Palau i Fabre, a l'Empordà, i quan va donar-li el llibre, aquest va comentar: "Ja sé que publiques... però escrius?" La pregunta toca os i, sens dubte, diu molt de qui la fórmula, un dels grans intel·lectuals de la cultura catalana contemporània. Una figura polièdrica, singular, controvertida i, malauradament, sovint rebutjada i bandejada.

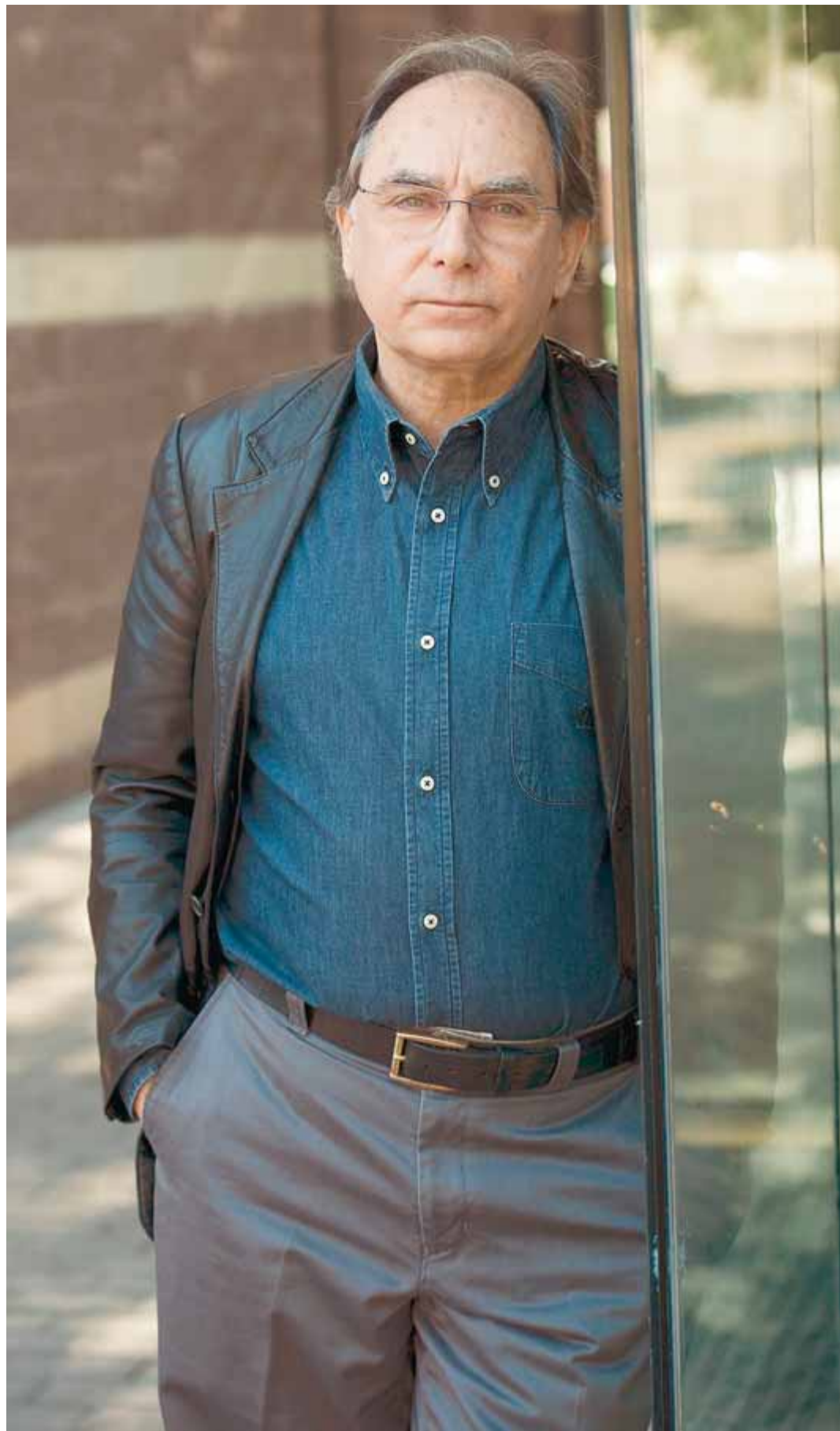
Partint d'una ambiciosa tesi doctoral desfil·lada durant una desena d'anys —l'embrió de la qual és el pròleg de la reedició del volum de Palau *Teatre de Don Joan* (2003)—, Coca ens proposa una relectura radical del teatre de l'autor de *Poemes de l'Alquímista* després d'haver-ne investigat una bona quantitat de textos inèdits i d'haver-ne reordenat la producció creativa a partir del material conservat a la fundació que du el nom de l'artista. Per amicitat, admiració i coneixements semblava doncs inexcusable que Coca resseguís a *El teatre de Josep Palau i Fabre. Alquímia i revolta (1935-1958)* la rica paleta de registres (poesia, teatre, narrativa, assaig, traducció) de l'artífex de *Vides de Picasso* tot desenvolupant-ne el llegat del període en què escriu el gruix més rellevant de la seva obra dramàtica per posar les bases d'una proposta artística capaç de sorprendre i emocionar.

Palau va viure un constant procés de construcció pròpia, a la recerca de la màxima coherència i amb l'objectiu d'erigir "un teatre d'idees i poètic alhora; un teatre que havia de ser necessàriament polític però sense impositions ideològiques". A banda d'estar escrita amb una prosa depurada i àgil marca de la casa, entre els encerts d'aquesta monografia hi ha com posa l'accent en la vigència del pensament d'un artista compromès, fidel i exhaustiu, que defensa la necessitat de la tragèdia no només com a gènere sinó com a pedra de toc per a la societat.

Un volum fonamental

Coca rescata així una figura, que té pocs paral·lels en la cultura catalana del segle XX i que sorprèn pel què té de laboriosa, en un estudi que esdevé fonamental perquè contribueix a la creació de coneixement. El volum es divideix en quatre parts. La primera traça la trajectòria vital i literària de Palau en el període acotat, la segona se centra en el pensament literari i estètic de l'escriptor, la tercera en repassa teoritzacions sobre teatre i tragèdia (clau del volta per entendre'l) i la quarta aprofundeix en la seva producció dramàtica a través dels personatges i mites que la nodreixen.

Ignorat no només pel franquisme, per què no reconèixer-ho, de vegades som una mica

esquerps amb els nostres talents i amb el passat propi, Palau era un intel·lectual d'esperit cosmopolita i dimensió internacional mai prou reconeguda. Això sí, encara avui és meritat com a gran expert en la vida i obra de Picasso. Però a més a més, abraça una dimensió que supera les fronteres del país tal com ho demostra la batalla dialèctica que manté amb Sartre sobre Baudelaire en què acaba tenint raó.

Palau és alhora un autor que es planteja què és central en la seva existència i ho fa a partir d'un dels grans debats del segle XX i podríem dir que també ho és del XXI: quina és la diferència entre revolta i revolució. I, sobretot, què cal fer si volem canviar les

L'apunt

Autor d'una vintena de novel·les, Jordi Coca (Barcelona, 1947) és doctor en arts escèniques i un enamorat del teatre. Dramaturg i director d'escena, que entre el 1988 i el 1992 va dirigir l'Institut del Teatre, del qual n'ha estat professor des del 1970, ha escrit sis peces teatrals i ha dirigit obres de Brossa i Beckett.

coses més enllà dels elements circumstancials i cosmètics? L'artista es decanta per una revolta interior, que ha de sorgir d'un mateix i ser capaç de generar idees. En aquest sentit, apuntem un dels exemples que aporta l'estudi: "Em sembla molt que els països, com els individus, són grans en la mesura que saben veure els problemes que els assetgen i que saben escometre'ls de cara. Em temo que un dels defectes de Catalunya és el d'eludir, passar de costat o silenciar certs problemes enutjosos i que aquest és un dels dèficits actuals de la nostra psicologia col·lectiva." Que hi ha res més vigent? O potser aquesta és la bona i ens en sortirem? *